

g l a s

slovenske kulturne akcije

L. XII, 25. VOCERO DE LA CULTURA ESLOVENA 15. 12. 1965.

PO LETU JUBILEJEV

Letošnje leto je bilo za Slovence, zlasti za emigrante, pomembno po jubilejih, ki smo jih zlasti v Argentini skušali dostojno proslaviti. Pravimo, da je bila želja povsod, dati našim praznikom tisti pomen ki ga imajo; vsako človeško delo pa je omejeno na toliko pogojev, da se marsikaj izvrši z velikimi odlikami popolnosti, drugo pa ostane nekoliko v ozadju in pač čaka na nove podatke ali čase dozorelosti. Vendar je vsak jubilej prilika, da se ozremo na naše mesto v sodobnosti v luči preteklosti in se pri tem že nakazujejo znaki za lepšo bodočnost.

Slovenska kulturna akcija se je na svojih kulturnih večerih in v svojih publikacijah spomnila predvsem dveh jubilejev: stoletnice rojstva Janeza Evangelista Kreka in petindvajsetletnice smrti Antona Korošca. Iz vseh predavanj in člankov je verjetno bila najbolj izstopajoča ugotovitev, da smo Slovenci vedno znali naglo stopiti na svoje mesto v splošnem dogajanju in da nas je za tako orientacijo usposabljal predvsem kulturno in prosvetno delo. Še pred iznajdbo so morali biti naši kulturni hrami in prosvetni domovi prave radarske postaje, ki so lovile prave tokove časa in nam že v stari habsburški monarhiji priborile spričevalo in priznanje, da smo spadali kulturno in politično med najbolj razgibane narode v Srednji Evropi. Misli, poudarjene ob Kreku in Korošču, so bile polne bleščečih dokazov o naši stalni odprtosti vsemu novemu in res že včasih preveliki širokogrudnosti. Pozitivna usmerjenost do vsega dobrega nas je krepila na vseh poljih, kar se pa tiče širokogrudnosti, bi si pa mogli očitati samo to, da smo jo včasih gojili v preveliki meri. Gotovo ni bila napačna, kadar smo bili prjateljski in polni sodelovanja z vsemi sosedi, pač pa nam je mogla mnogo škoditi, kadar smo ji pridružili še preveliko vero. Ni bilo vse zlato, kar se je k nam prinašalo in ni bilo vse tako odlično, kakor smo pričakovali. Kadar je šlo za našo narodno usmerjenost, smo bili Slovenci polni idealizma in požrtvovalnosti in to v tolikšni meri, da smo potem zaradi napačnega umevanja naše dobre volje doživljali hude pretrese, razočaranja ali tragedije.

Vendar se pri tem nikdar nismo niti za ped odmikali ciljem, ki smo si jih jasno zastavljali in jim služili brez škodoželjnosti do kogarkoli. Če si skoraj vsak narod na ta ali oni način ustvari neko obliko „imperializma“ (ki je od časa do časa mogoče celo zdrav pojav in je za to dovolj dokazov v zgodovini), tedaj tega pri delu naših kulturnih in političnih delavcev ni bilo opaziti: vedno smo dajali drugim več kot pa smo terjali zase, računajoč, da nam bo naša dobra volja primerno priznana in upoštevana.

Pri Kreku in Korošču je bilo vse to vidno v več kot zadostni meri. Vedno sta povsod obilno izpričala, da so vse te lastnosti res izraz slovenske duše.

Ali naj za bodoče svojo pot spreminjamo, češ da je preteklost bila včasih prepolna bridkosti in smo od glavnih ciljev naše narodne usmerjenosti enako daleč kakor smo bili pred desetletji?

Dogodki se res vrstijo silno naglo, toda prepogosto nosijo s seboj znake enodnevnosti in veliko napako more zagrašiti, kdor bi jim dajal prevelik pomen. Če so nam bili dogodki, ki so bili in so odšli, res krivični, potem pa nikar ne opuščajmo vere v bodočnost. Svet se je razširil in naši problemi so postali širši — svetovni.

Pri tem pa ne mislimo, da so se osnovne vrednote pri presoji duhovnega, prosvetnega ali političnega dela kaj spremenile. Kakor pred desetletji, tako moramo tudi danes znati pristopati k njih urejanju, očiščevanju in uresničevanju z istimi sestavinami optimizma, kakor sta nam jih vedno in povsod uresničevala v svojem času Krek in Korošec. Širina, globoka vera v pravilnost poti in neomajna zvestoba idealom ter delu za naš končni cilj naj nam bodo vedno pri sreči. Ti ideali ne žive samo v naši zavesti, ampak prepajajo vse resnične vrednote vseh narodov.

Ne bomo sami in z nami bodo vsi, ki z enako vero verujejo v lepšo bodočnost svega sveta.

R. J.

„Napetost med kulturniki in nosilci oblasti in materialnih sil je za družbo zdrava in potrebna, seveda dokler ne poruši ravnotežja. O tem bi se najlaže prepričali, če bi kulturno delo popolnoma zastalo. Tedaj bi masikateri uvidel, da kulturne vrednote niti s stališča družbenega življenja niso odvisno razkošje, ki si ga privoščijo gornjih deset tisoč, in da to niso stvari, ki jih nekateri posamezniki uživajo ali ne, marveč da je to neobhodno potreben činitelj za delovanje in s tem za obstoj družbe... Medtem ko je organizatorično izobraženstvo v dobrem razmerju do voditeljev politike in gospodarstva in se vprega za gladko delovanje materialnih funkcij, so kulturniki in njihovo delo nujna protiutež volji in moči te oblasti. Brez nasprotnih sil bi ta volja družbo uklenila, nastala bi gluha loza tiranije, totalitarna statičnost, uniformiranost. Kolkor samodržci kulturno delo dopuščajo in podpirajo, mora služiti njihovem sistemu in utrjevati režim.“

Priznanje prvenstva duhovnosti, poustvarjanje in ustvarjanje kulture, posredno ali naravnostno terjanje smiselne urejenosti od sveta, vzdrževanje poživljajoče napetosti in dinamike — vse to vključuje ali zahteva še kritiko vladajočih nazorov, navad, načina življenja, gospodarskega in političnega delovanja, vodstva. Inteligenca mora biti do vsega tega kritična.

Prava inteligenca si za urejenost prizadeva. Ker pa so v človeški naravi in v vsaki družbi močne težnje po preobrnitvi tega reda, je inteligenca redno v napetosti z 'rednimi sistemi', to je z gospodarskimi činitelji in političnim vodstvom...“

Tako piše Alojzij Geržinič v eseju „Inteligenca in družba“ v Meddobju IX (1-3). Podobno obravnavajo narodne kulturne probleme v tem zvezku revije še Zorko Simčič (Literarni, potopisni in drugi zapiski): J. V. (Gorchez izaro), in Marko Kremžar (Misli k mislim). Isti zvezek prinaša tudi prozo Rude Jurčeca „Post scriptum“, kot del obširne knjige spominov „Skozi luči in sence“; ta proza je knjigi dopolnilo!

..Zveza slavistov Jugoslavi-
je je letos imela svoj kon-
gres v Sarajevu. Njen pred-
sednik je prof. Nažević, ki
je v svojem začetnem govo-
ru ob otvoritvi kongresa iz-
razil dvom v obstoj samo-
stojne slovenske literature.
Na kongresu je bila seveda
velika delegacija slovenskih
slavistov, ki sta jo vodila
dr. Bratko Kreft in dr. Fr.
Bezljaj. Kaj so mu odgovori-
li slovenski slavisti, tega li-
sti niso zapisali. Dejstvo pa
je, da so vztrajali na kon-
gresu kljub začetni žalitvi
in vključitvi temu, da so med
kongresom srbski in hrvaški
slavisti zapuščali kongresno
dvorano, ko so slovenski in
makedonski delegati preda-
vali v svojem jeziku. Dvaj-
set let (pravzopprav 47) so-
žitja srbskim in hrvaškim
slavistom še ni dalo časa in
prilike, da bi se slovenski
naučili vsaj toliko, da bi jo
slušno vsaj razumeli. Pač pa
so slovenski slavisti mirno
ostali v dvorani in poslušali
govore ostalih delegatov, tu-
di makedonskih. O teh do-
godkih prinaša tržaška Mla-
dika oktobra letos zanimiv
komentar, kjer povzame iz-
jave Ivana Cankarja, ki jih
je o usodi slovenske književ-
nosti dajal svojemu bratran-
cu Izidorju Cankarju za nje-
govo knjigo „Obiski“. Med
drugim je Cankar navajal:

„Naša literatura je šla ze-
lo visoko, v bodočnosti pa
pojde še više. Kakor grška
in rimska, kakor vsaka lite-
ratura sploh, bo tudi naša
oddala svoje sokove v vse
človeštvo in jaz menim, da
jih bo oddala veliko. Noben
narod ni tako optimističen,
kakor je slovenski — opti-
mizem pa je pravica zdravja
in mladosti. In mi vsi, kar
nas je — in veliko nas je!
— smo optimisti! Zato pra-
vim: pri nas se bo razvilo
krasno slovstvo, silna lirika,
krepka dramatika.“ Nato ga
je Izidor vprašal: „Nekate-
ri menijo, da se bo naše
slovstvo stopilo s hrvaškim
v eno?“

„Slovenska literatura bo
ostala vedno samosvoja,“ je
odgovoril Ivan. „Naš jezik
— tudi literarni — ne bo
nikdar prešel v hrvaškega.
Seveda pa nimam nič proti
temu, če Hrvati sprejmejo
slovensčino za svoj literarni
jezik; to je njihova privatna
reč... Ko so bile Vrazove
slavnosti, se mi je naravnost
gabilo. Slaviti takega
lirika srednje vrste! Če je
njegova zasluga, da je propa-
giriral ilirizem, je slave vreden,
kdor propagira katero

V Ljubljani je 2. oktobra 1965
umrl dr. Anton Vodnik, umetnost-
ni zgodovinar in slovenski pesnik.
Rojen je bil v Podutiku pri šent
Vidu leta 1901 ter je po maturi
v zavodih šel na univerzo v Ljub-
ljani, kjer je doktoriral pri prof.
Cankarju iz umetnostne zgodovine
z disertacijo o Robbovem vod-
njaku pred ljubljanskim magistra-
tom. Bil je vodilni pesnik v zavod-
skih Domačih vajah ves čas študij
ter je po vstopu na univerzo bil
eden ustanoviteljev in vodite-
ljev tako imenovanega križarskega
gibanja med katoliškimi akademi-
ki. Objavil je tedaj že dve pesni-
ški zbirki Žalostne roke in Virgi-
lije, ter uredil Almanah katoli-
škega dijaštva, tri knjige pomemb-
ne za nastop slovenske ekspres-
ionistične lirike. Bil je sotrudnik
Doma in sveta in nekaj časa tudi
njega urednik. Pred vojno je bil
urednik knjižnih izdaj Jugoslo-
vanske knjigarne. Izdal je pri njej
tudi pomembno Antologijo sloven-

— Moskva se pripravlja na
slovesno proslavo sedemdesetletni-
ce rojstva pesnika Sergeja Jese-
nina. Velike slovesnosti bodo tudi
v Jeseninu, kjer se je pesnik ro-
dil, in v Leningradu, kjer je pes-
nik pred štirideset leti tragično
preminul. Za jubilej bodo izdana
njegova zbrana dela in jim do-
dali poseben zvezek po smrti od-
kritih pesnitev.

— Nemški Nobelovi nagra-
jenci so se pred kratkim sešli na
posebno študijsko srečanje in je
ob tej priložnosti predaval fizik
Maks Born o Einsteinu. Maks
Born ga je dobro poznal in sta
si dopisovala do Einsteinove smr-
ti ter se med seboj zelo spošto-
vala, da si sta bila različnih poli-
tičnih nazorov.

— Založba Cassell je v Lon-
donu izdala tretjo knjigo spomi-
nov bivšega zunanjega ministra
lorda Edena. Knjiga nosi naslov
„The Reckoning“ in zajema dobo
od 1938 do 1945. Med dosedanjimi
je najdebelejša, saj obsega nad
600 strani. Avtor podrobno opi-
suje, kako se je trudil, da bel-
grajska vlada v marcu 1941 ne
bi pristopila k Trojnemu paktu.
Razlaga tudi, zakaj je vlada od-
tegnila podporo emigrantski vladi
ter popisuje dogodke na prvem

skupno z dr. Ložarjem in l. 1941 zbirko Sko-
zi vetrove. Po vojni se je tudi on
vključil v partizansko pesem pred-
vsem s ciklom o Pohorskem bata-
ljonu, ki ga je izdal v prvi po-
vojni zbirki *Srebrni rog*. (1948).
Slovenska Matica mu je izdala
zbirko *Zlati krogi* (1952). Mohor-
jeva družba l. 1959 *Glas tišine*.
Državna založba pa mu je lani
izdala izbor najboljših pesmi pod
naslovom *Sončni mlini*. (1964). V
teh zbirkah je svojski pesnik slo-
venskega katoliškega ekspresioni-
zma, ki je v njem našel svojega
predstavnik in glavnega pesnika.
Pokopan je v Dravljah, tam, kjer
počivata že Silvin Sardenko in
Ivan Pregelj. Slovenska katoliška
literatura se naseljuje — na po-
kopališču v Dravljah. Upamo, da
bomo mogli o poeziji Antona Vod-
nika prinesiti še obsirnejše spomi-
ne in študije v Meddobju.

Naj počiva v Bogu!

td.

sestanku med Churchillom in Ti-
tom. Kritiki dodajajo, da sicer v
knjigi ni senzacij in tudi ničesar
novega, ker je o vsem tem vse
povedal že Churchill, vendar je
zanimiva, ker je pač izraz nazo-
rov in gledanj najožjega Chur-
chillovega sodelavca.

— Pri založbi Obzorja v Mari-
boru je Bratko Kreft izdal izbor
svojih esejev, zapiskov in kritik z
naslovom „Proti vetru za vihar“.
in obsega 388 strani. Avtor pravi
v uvodu, da je namenoma ohranil
nekdanjim člankom tisto patino, ki
jo kaže ponekod tudi njihov jezik.
Knjiga je izšla v zbirki Razpotja.

— Leta 1955 so v Stuttgartu
ob stopdesetletnici Schillerjeve
smrti ustanovili posebno pesniško
nagrado. Letos so jo podelili zna-
nemu švicarskemu pesniku, pisa-
telju in dramatik Maxu Frischu.
Nagrada znaša 25 tisoč nemških
mark (nad 6.000 dolarjev). Dve
nagradi v istem znesku pa so po-
delili dvema prevajavcema sodob-
ne poezije in proze.

— Hrvati so v Avstraliji po-
stavili spomenik kardinalu Ste-
pincu ob cerkvi bl. N. Tavelića
v Melbournu. Spomenik je delo
Ivana Meštrovića in je gotovo
edina njegova umetnina v Av-
straliji.

koli renegatstvo. Sramoval
sem se, ko sem bral Drechs-
lerjevo knjigo, ki jo je izda-
la naša Matica, in Vrazovo
pismo, v katerem pravi: Mit
Slovenen hab ich es abge-
tan — s Slovenci sem opravi-
l. Kdaj bo kdo drug do-
bil zaradi take besede spo-
minsko ploščo v Celovcu ali
kjerkoli?... Izvirek tega ro-
govilastega ilirizma je ne-

poznanje naroda, malover-
nost ljubezni ter slovenska
strahopetnost: kaj bo z na-
mi? Tista strahopetnost, ki
škili na jugoslovansko teto
in češkega strica, namesto
da bi pogledala v zdravo
srce naroda! Če smo se dr-
žali v klavrnosti petnajststo
let, se bomo držali še sedaj,
ko smo kulturni. Nase se
zanesimo -- to je vse!“

PROSIMO,
PORAVNAJTE
NAROČNINO!

TRAGIČNA SMRT LUDVETA POTOKARJA

Med najtalentiranejšimi pisatelji mlajšega rodu v emigraciji spada gotovo *Ludve Potokar*, ki je pred meseci tragično umrl v Kanadi. Bil je pisatelj, ki ni pisal mnogo, toda, kar je napisal, je bilo izredno; mnogo imamo od njega podlistkov, črtic in spominov, razstresenih po koroških in ameriških listih. Dve sta našli mesto v antologiji *Dnevi smrtnikov*, ki jo je izdala SKA. Toda malokdo je vedel, da je pisal tudi obširni roman, ki ga je naš urednik že bral do polovice izdelanega, pa mu ga je vrnil do končne dozorelosti... Roman bi bil odlično delo slovenske emigracije, če bi ga končal. Opisuje dogajanja v ljubljanski okolici in v Prekmurju pred zadnjo vojno z glavno osebo, ki bi predstavljala infiltracijo komunistov v katoliška prosvetna društva. Imel je nemirno življenje. V Ljubljani je bil zaposlen pri listu *Domobranec* ter je kot tak bežal v Vetrini, odkoder je bil vrnjen. Toda ušel je iz taborišča ujetnikov in se prebil na Koroško. Tam je v Gradu študiral univerzo in mnogo pisal. Spominjam se neke take črtice iz univerzitetnega vzdušja v slovenskem dijaškem ta-

borišču. Delal je tudi v topilnici neke železarne, se odselil v Kanado, končal univerzo v Clevelandu in delal pri raznih tujih listih, in Ameriški domovini, kot urednik Kanadske priloge. Pozneje je bil avtobusni šofer, tudi telegrafist na državnih železnicah, bil je nekaj mesecev profesor na kolegiju in pisal v angleške liste kot poklicni žurnalist. Končno je pisal samo še v angleščini. Postal je poklicni pisatelj, toda pretrgal je s slovenskimi stiki, dasi je napisal še nov roman. Oženil se je z domačinko Amerikanko. Postal je neke vrste slovenski Jack London. Bil je gotovo najtalentiranejši pisatelj med našo mlajšo generacijo in le škoda, da so ga življenjske razmere pripeljale do tragične prezgodnje smrti. Pokopal ga je slovenski duhovnik Rev. Martin Turk iz Vancouvra, kjer je Potokar zadnji čas živel. Z njegovo smrtjo je slovenska emigracijska književnost dobila velik udarec. Vsi smo od njega pričakovali zrelih in velikih del. Vsekakor pa bomo o njem še pisali, kakor hitro bomo dobili več pogleda v njegovo življenje in delo.

td.

... *Londonska radijska postaja BBC je novembra sklenila za 100 odstotkov povečati oddaje v slovenščini. Ukrep ne bo razveselil samo rojakov v domovini, ampak bo izboljšal s tem tudi položaj slovenskih uslužbencev pri radijskih postajah. Tako bodo odslej štirje napovedovalci namesto dveh; razpisali pa so tudi mesto nove strojepiske za slovenščino.*

Ob tej priložnosti moramo spet obžalovati, da so francoske oblasti slovenske oddaje sploh ukimile. In to tem bolj, ker so bile doslej kulturne vezi med Parizom in Ljubljano mnogo živahnije in obilnejše kot na med Londonom in Ljubljano. Pariz Slovenijo že dve leti ignorira, verjetno samo iz zunanjepolitičnih razlogov, ko so belgrajske intrige skušale naravnati de Gaullovo politiko po svoje in pri tem udarile najprej po Sloveniji. Želeti bi bilo, da bi občutljivost narodov v Jugoslaviji v Parizu začeli razumevati vsaj toliko, kolikor jo v Londonu in da bi odločitev o ukinitvi slovenskih oddaj spremenili.

— Tudi v tržaškem radiu imajo primere, ko se slovenščina zapostavlja v korist srbohrvaščine. „Mladika“ prinaša oktobra letos pismo, kjer bravec pravi, „da se slovenščina v radiu zapostavlja predvsem v primerih, ko bi bilo treba prevajati intervjuje iz hrvaščine. Priznam namreč, da ne razumem hrvaščine, kakor pač vsak Italijan ne razume francoske... časnikarji pri radiu naj se potrudijo za prevode iz hrvaščine in jim bo marsikdo hvaležen“.

— Univerza v Seattlu, ZD, namerava kupiti celotno knjižnico pokojnega prelata in profesorja ljubljanske teološke fakultete dr. Franca Grivca.

— Poljaki praznujejo letos „*leto Žeromskega*“, enega svojih največjih pisateljev, pripadnika moderne Mlade Poljske iz „*Konca Stoletja*“, sodobnika našega Cankarja. Njegov največji roman „*Popioly*“ je zdaj izšel v Ljubljani v prevodu Franceta Vodnika pod naslovom *Prah in pepel*. Je to epopeja poljskih vojakov v Napoleonovi vojski, ki so se ji priključili v težnji, osvoboditi Poljsko, pa so doživeli ob njem eno svojih večkrat ponovljenih tragedij. Roman *Prah in pepel*, ki ga nekateri primerjajo Tolstojevi epopeji *Vojna in mir*, je letos ob Žeromskega jubileju doživel svojo realizacijo v filmu. Režiral ga je Poljak Wajda in ima dva dela, ki oba skupaj trajata štiri ure. Zdaj

ga kažejo v Varšavi in na Poljskem ter je namenjen inozemstvu. Mnenja o njem so deljena, kakor so deljena o Žeromskega interpretaciji te Napoleonove dobe za pomen Poljske. Film spada med reprezentativne kreacije poljskega filma.

— V *Neuquenu* v Patagoniji so odprli na tamkajšnji univerzi — razstavo *Ob 600 letnici krakovske Jegielonske univerze*. Razstavne predmete: knjige, fotografije, dokumente, itd. so tamkajšnji poljski intelektualci dobili iz Poljske. Poljski list *Kurier Polski* postavlja nasprotje: ne v Buenos Aires ampak — v Patagoniji! Vsekakor zanimivo.

— Finžgarjev roman „*Pod svobodnim soncem*“ je izšel prvič v menškem prevodu v letu 1964 in sicer pod naslovom „*Iztok — Roman um Justinian und Theodora*“. Prevod je oskrbel dr. Ferdinand Kolednik, založila pa založba Steyler v Lengerichu. Oprema je bila kar zadovoljliva. Sedaj pa je ista založba izdala ponatis in izvedla nekatere presenetljive spremembe. Finžgarjevo krstno ime je spremenila v *Edgar*, junak romana pa bil preimenovan v *Iztok*. Ker je vse izvedeno na klišeju na naslovni strani, torej no more biti pogrška v tiskarskem skratu. Med Nemci je ime Franz zelo razširjeno, zato je nerazumljivo, zakaj so ga Finžgarju odvzeli in mu dali za slovensko uho zelo nenavadno ime *Edgar*.

— Mariborsko gledališče je novo sezono 1965/66 začelo z uprizoritvijo Millerjeve drame *Čarovnice* in je režiral Slavko Jan kot gost, prevod pa je oskrbel Janko Moder. Med drugim bodo v aprilu 1966 uprizorili Slavka Gruma ekspresionistično dramo *Dogodek v mestu Gogi*. — Opera pa bo začela sezono s Smetanovo *Prodano nevesto* pod vodstvom dirigenta Cipcija. Sledila bo Puccinijeva *Tosca*, nato pa balet *Lhotke Vrag* na vasi in sicer bo režijo in koreografijo kot gost izvedel dr. Henrik Neubauer. V prvi polovici novembra 1965 je bila premiera Prokofjeva opere *Zaroka v samostanu*.

— V drugi polovici septembra je bila v Londonu razstava knjig. Iz Edinburga so jo prenesli v London in je bilo na ogled nekaj tisoč izvodov. Podelili so več nagrad za opremo. Med udeleženci so bile zastopane Indija, ZDA, Švica, Romunija, Češkoslovaška, Madžarska, Francija, Italija in Finska.

— Silvester Škerl je prevedel Feliciana de Malefilla „*Spomini don Juana*“. Pisatelj je zgodbo raztegnil iz Španije še na Francijo, Turčijo, Italijo in Nemčijo in ponazoril različnosti po narodnih skupinah ter njihov delež v obravnavanju vsečloveškega problema, kakor se je najprej sprožil v španski legendi.

BLAGOSLOVLJENE BOŽIČNE PRAZNIKE
IN LEPIH USPEHOV POLNO NOVO LETO
ŽELI VSEM SVOJIM ČLANOM,

NAROČNIKOM IN PRIJATELJEM

SLOVENSKA KULTURNA AKCIJA

— Sredi novembra je slavil sedemdesetletnico ugledni slovenski rojak, senator Frank J. Lovse. Dolgo vrsto let je bil župan milijonskega mesta Cleveland, petkrat je bil izvoljen za guvernerja države Ohio, sedaj pa je že deset let zvezni senator v Washingtonu. Ves čas je ohranjal tesne stike s Slovenci in je rad podpiral vse kulturne in prosvetne napore za okrepitev slovenstva v ZD. Uglednemu predstavniku slovenstva v ameriškem svetu iskreno čestitamo, zlasti še, ker je v toliki meri podprl uspeh slovenske umetnostne razstave v glavnem mestu ZDA.

— Na letošnjih mladinskih dnevih v Mendoza je predaval dr. Vinko Brumen o temi: *Domovina nasa in vaša...*; na posebnem prosvetnem večeru pa je govoril o "Krekova osebnost in skrivnost njegovih uspehov".

— Decembrska številka londonskega mesečnika Klic Triglava je objavila ob petindvajsetletnici smrti Antona Korošca članek Rude Jurčeca "Osnove Koroščeve politike".

— Umrl je v Ljutomeru v 87. letu starosti pesnik Cvetko Golar.

— Po kratki bolezni je v Ljubljani umrl tenorist ljubljanske opere in član Slovenskega okteta Janez Lipušček. Po zadnji vojni je bil nosivec glavnih vlog svetovnega opernega repertoarja.

— Branka Sušnik, slovenska znanstvena delavka v Asuncionu, v Paragvaju, je v založbi paraguajskega etnografskega muzeja izdala obsežno študijo "El indio colonial del Paraguay". Knjiga obsega 241 strani, natisnila pa jo je tiskarna López v Buenos Airesu. Pisateljica raziskuje špansko guaranijsko plazmajo v okviru razvoja guaranijskih Indijancev. Spis je šele uvod v obsežno analizo, ki jo bo nadaljevala na podlagi obsežne dokumentacije. Sodelavki in prijateljici Slovenske kulturne akcije iskreno čestitamo!

Za SKLAD GLASA so darovali: č.g. Jaka Fideršek, Huangualén, 500 pesov; N. N., Buenos Aires, 500 pesov; č.g. Gabrijel Arko, ofm, Ciudadela, 200 pesov; g. Jože Albrecht, Ramos Mejía, 300 pesov; g. I. Brolih, Lanus, 100 pesov; g. Edvard Sirca, Luján, 500 pesov; č.g. Stanko Boljka CM, Montreal, Kanada, 4 dol.; N. N., Rim, 4.70 dol.; ga. Antonija Krajnik, La Reja, 200 pesov; g. Jože Rozman, Finska, 10 FM (400 pesov). — Vsem darovavcem lepa hvala!

— Tržaški pisatelj Danilo Lovrečič objavlja pod naslovom „Odstavki“ sličice v obliki spominov. Srečanje z Ljubljano popisuje takole: „Poleti sem bil v Ljubljani. Za nas Primorce se še vedno imenitno sliši, kajne? Pri Daj-dam sem dal precej, oni pa so mi dali vampe, za katere pa jaz nisem prosil. Moral sem tako še enkrat dati, da so mi dali pravo jed. Če

MARTIN FIERRO V ARMENŠČINI IN ANGLEŠČINI

Skromni plakati po nekaterih glavnih ulicah Buenos Airesa so vabili na udeležbo k „represntaciji prevoda nesmrtnne pesnitve José Hernándezza Martin Fierro v armenskem prevodu, ki ga je napravil g. Sissag Kaladjian“. Zanimalo me je, kako se ta stvar „napravi“, zlasti še, ker je bilo nad njim v naslovu samem poudarjeno, da Armenci izdajajo ta prevod v „spomin na petdesetletnico pokolja Armencev leta 1915“. Kako bodo povezali ta dva dogodka?

Slovesnost je bila v veliki avli medicinske fakultete 6. decembra zvečer. Vstop prost. Slednji je pri vstopu dobil osem strani obsegajoč spored. Ta ima poleg naslovne strani se poziv društva Ateneo Universitario Argentino-Armenio, v kastiljščini in armenščini, nato pravi spored večera ter dve strani Martina Fierra v obeh jezikih.

Iz tega sporeda sem se poučil, da so se Armenci prav tako kakor Slovenci v tem letu spominjali svoje narodne tragedije, pokolja, ki so ga pred petdesetimi leti izvršili nad njimi Turki. Tedaj so se razbežali Armenci na vse strani, tudi v Argentino, kjer se njihovi sinovi še vedno in vedno spominjajo svojih žrtev. Tako, se spominjam, so pred leti protesturali javno in uradno proti temu, da bi Argentina širila postne znamke s Kemal pašovo podobo, ki jih je že izdala, pa zaradi tega protesta potegniti iz prometa. Letos so sestavili poseben odbor za počastitev Armencev, ki je že imel svojo centralno prireditve, katere pa naši listi niso registrirali. Ta „represntacija prevoda Martina Fierra“ naj je priključitev k tem centralnim spominskim svečanostim univerzitetne mladine, ki se kot sinovi teh žrtev in kot Argentinci hočejo pokloniti njihovemu spominu na svoj način. Ta Argentinsko-armenski atenej, ki izdaja edino armensko revijo v latinski Ameriki, je organiziral to proslavo pod patronanco vsenarodnega odbora za spomin 50-letnice armenskega pokolja in ob tej priloiki izdal svoj proglas, v katerem izražajo, da je ta žalostni jubilej v njih (Argentincih) vzbudil nanovo armensko zavest. Zato naporom svojih staršev dodajajo svoj program. V prvi vrsti se priznavajo k armenski kulturni civilizaciji in jo žele okrepiti. V ta namen so si med drugim postavili za cilj: ustanoviti dijaško knjižnico za splošno kulturo v kastiljščini in armenščini; gledališko dvorano, ki bi bila primerna tudi za javna predavanja; publikacije informativnega, znanstvenega in kulturnega značaja, predvsem pa kulturni center za „armenske študije“ tako lokalnega kakor mednarodnega značaja, ki bi imel za cilj braniti „armenske zadeve“ in sirti armensko kulturo. In prvi nastop te akademske mladine v smislu tega načrta ob spominu žalostne petdesetletnice, je prav ta akademija ob Martinu Fierro, ki me je zanimala.

Govori, ki jih je bilo precej, so bili kratki, govorili so jih predstavniki vseučiške mladine, ki je akademijo vodila, predsednik armenske skupnosti, predsednik odbora za spominsko proslavo, zastopnica armensko-argentinskega ženstva, prevajavec sam, recitacije v dveh jezikih, ki sta jin recitirala zdravnik in inženir, ter eden gost: znani argentinski hernandist F. I. Castro, ki je prevodu napisal tudi uvod. Iz teh govorov smo izvedeli za zgodovino armenskega naroda, ki mi je takoj priljubila ta narod, katerega poznamo tako malo. Poudarjena je bila njegova kulturnost že v prvih stoletjih po Kristusu, ko je bil zlati vek njihove kulturne delavnosti, saj so že v IV. in V. stoletju imeli v prevodih Platona, biblijo, vso bizantinsko klasiko itd., kar je bilo pozneje vse uničeno. Toda ostala je privezanost na knjige, zlasti na biblijo; zgodilo se je pri begu pred 50 leti, da je žena najprej reševala hišno biblijo in potem sele materialne stvari. „Spirituauzem in obramba zahodne kulture je bil od nekdaj armensko poslanstvo.“ Do Armenije sega po njih mnenju zahod, in potem se začne Orient, je bilo poudarjeno. Toda važnejše kot tak obris kulturnega poslanstva armenskega naroda je bila glavna nota vseh govornikov Armencev, ki je izzvenel v tale vodilni smisel proslave: „Priključujemo se proslavam spominu pobitih in poklanih dveh milijonov Armencev, toda ne dvigamo svojega glasu v klic po maščevanju, ne po pravici, ki jo že petdeset let zaman čakamo. Sami si jemljemo to pravico in določamo svoje maščevanje in to je: armensko kulturo, ki so Turki hoteli s pokoljem

uničiti, hočemo z vso voljo ohranjati v življenju in jo gojiti in širiti! To je naše maščevanje!" To je poudarjal sekretar Krikorian, predsednik vsearmenske skupnosti Minoian, predsednik centralnega odbora za spominske slavnosti Bayramn, zlasti pa argentinska pisateljica armenskega rodu Aimée Shahbaronian de Ramos Mejía. Zlasti ta pisateljica. In v ta okvir kulturnega maščevanja spada prevod Martina Fierra. Mi smo postali Argentinci, so poudarjali sinovi armenskih beguncev; toda hoteli bi, da tudi Argentinci postanejo Armenci, in prvi med njimi Hernándezov Martín Fierro. Zato ga ponašujemo, je bil drugi tak poudarjen stavek. In tretji: Svoje hvaležnosti ne moremo argentinski državi izraziti na veličastnejši način, kakor da ji vračamo armenskega Martina Fierra. Ta akademska mladina, pa vsi govorniki so bili opijanjeni z dejstvom, da morajo dati svojega Martina Fierra v "magnífica traducción" Argentincem. In Armenci, že Argentinci, so bili ponosni, da so vsaj v 50 letih mogli njihovega Martina Fierra prevesti v armenščino! O izredni knjigi in izrednem pomenu prevoda za obe strani je bilo izgovorjenih mnogo lepih besed. Končno je smisel in pomen Martina Fierra precizno in strnjeno podal eden največjih martinfierristov, sicer po poklicu profesor medicine, Francisco I. Castro, sestavljaavec slovarja k Martín Fierro. In ta je ob zaključku, ko je prišel v lepo vrsto starih prevodov ta novi armenski prevod, omenil: „Imamo pa še en celotni prevod v rokopisu v slovenskem jeziku dr. Tineta Debeljaka“. Meni, ki sem sedel na galeriji, je dobro delo, da vedo o slovenskem deležu pri Martín Fierrovi slavi in razširjenosti, pa tudi o težavah, ki so z izdajami v zvezi. O teh težavah je govoril tudi prevajavec v armenščino Sissag Kaladjian, ki ga je prevajal enajst let s pomočjo raznih prevodov, pomagal, nasvetov in popravljanj strokovnjakov z armenske in kastiljske strani. Za njegov trud so mu prireditelji večera poklonili spominsko plaketo in v usnje vezano Zgodovino armenskega naroda. Z recitacijo odlomkov Martina Fierra v dveh jezikih istočasno konfrontiranih se je zaključila lepa akademija, s katero se je armenska skupina oddolžila Argentini.

Ta večer je bil zame zanimiv še z druge strani. Hotel sem se informirati, kako je zmogla taka mala skupina kot so Armenci, izdati tako knjigo. Ali so dobili mecena? Podporo države ali ustanov? Predplačila? In sem zvedel: nič tega, ampak prevajavec, ki je enajst let prevajal ep, je tudi sam plačal tisk v nakladi 1500 izvodov, čez 200 tisoč pesov... Nisem izpraševal naprej, dovolj mi je bilo dokaza idealizma in žrtev, da se pokloni tako državi najlepše darilo za njeno gostoljubnost Armencev v največji stiski...

In zanimivo je bilo še to: med gosti, ki jih je prireditelj pozdravljaval, so bili armenski nadškofof, evangelijski zastopnik, predstavniki armenskih organizacij, od argentinske strani pa za zastopnika argentinskega pisateljskega društva ter Hernándezovi nečakinji. Jaz pa sem bil prepričan, da se bom tu mogel sestati s kakšnim zastopnikom prosvetnega ministrstva in sekretarije za razširjanje argentinske kulture; da, to mi je bil celo namen, da bi mogel pri njih napeljati vodo na svoj mlin, da pospešimo kako izdajo slovenskega prevoda, ki že več kot enajst let čaka pripravljen za tisk... V tem nisem uspel.

Zastopniki ateneja so, kot poročajo dnevnik ("La Prensa" 14. 12. 1965), ponesli novi prevod kot dar na predsedstvo države, kjer so bili sprejeti od generalnega tajnika predsedniške pisarne g. Ricarda Illia, kateremu so sporočili ob tej priliki, da bodo prevod zdaj razdelili med člane svoje skupnosti.

V teh dneh beremo v buenosaireskih listih, da je prišel v Buenos Aires angleški poslanik v Uruguayu E. M. Drake, da se udeleži proslav v spomin angleškega prevajavca Martina Fierra, škota Walterja Owena. Ta je že pred 30-letji prevedel Martina Fierra v angleščino in ga tako razširil po vsem svetu angleškega govorjenja. V Buenos Airesu nosi angleško društvo njegovo ime. Britanski minister je prišel v Buenos Aires, da se udeleži proslav v njegov spomin, ki bodo: vzidanje plakete z njegovim likom na pokopališču Čakarita, kjer je pokopan; postavitve pred muzejem narodnih motivov José Hernández doprsnega kipa, ki ga je napravil urugvajski J. L. Zorilla de San Martín. Odkritja spomenika pred muzejem se bodo udeležile državne kakor občinske oblasti in igrala bo škotska godba.

delajo tako z vsemi, bi morali svoje ime spreminiti v Daj, daj-dam. Ko sem na oknih bližnje samopostrežne restavracije videl napise, ki so omenjali čevapčiče celo po reklamni ceni, sem hotel tudi čevapčiče, a gospodična pri blagajni je vprašala, kaj je to, da tega imena sploh nikoli še ni slišala. Jaz sem takoj pomislil, da ima to kakšno zvezo z delom in plačo po učinku in da ne bi naredil 'grde figure', ker se na to slednje ne razumem, sem ponižno odšel. Ker se je pa bližala ura kosila in ker sem bil vse opravke odložil na popoldan, sem se napolil v restavracijo, kjer so mize pogrnjene in v kateri ti takoj postrežejo natakariji, oblečeni v črne hlače in bele jopiče. Imel sem tudi srečo, ker pri mizi ni bilo treba čakati, saj je bil natakarij v trenutku pri meni. Dejal je: 'Molim.' Presenetilo me je. Rekel sem: 'A, če je tako, oprostite.' On pa je ponovil: 'Molim.' Jaz pa: 'Da, da, razumem.' On tretjič: 'Molim.' Jaz: 'Gospod, kolikokrat naj vam ponovim, da sem razumel? Če molite, bom počakal, mi boste postregli pozneje. Zelo me tudi veseli, da sem vsaj enega pobožnega človeka srečal v Ljubljani.' On pa še enkrat ali dokončno: 'Molim, šta hočete? Ne mogu čekati.' Napisal sem to le zato, ker sem se čudil in sem mislil, da so natakariji prišli že do takšne vljudnosti, da ti ne samo postrežejo, ti kozarec vsakokrat, ko je prazen, napolnijo itd., ampak da pred jedjo namesto tebe tudi molijo.' (Mladika, oktober 1965)

Ne bi pisali toliko o tem dogodku, če ne bi armenski položaj bil tako soroden slovenskemu in če se ne bi mi mogli učiti pri njih, kako kulturna emigracija goji svojo samobitnost in tudi po petdesetih letih živi v zgodovino svojega izvornega naroda. Tudi v tem, kako veliko važnost polaga na to, da so sinovi te emigracije mogli pokloniti prej gostinski, zdaj lastni republiki najzlahtnejši plod njene pesniške ustvarjalnosti: Martina Fierra v svojem jeziku. V petdesetih letih so Armenci dozoreli do prevoda, mi Slovenci smo ga pripravili že v prvem petletju.

18. t.m. so odkrili spomenik pred muzejem in sicer sta ga odkrila v imenu argentinske vlade dr. Soto in tajnik za kulturo prof. de la Torre. Napis na spomeniku se glasi: „Peter Owen — 1894-1953 — Poeta escosés tradujo Martín Fierro al inglés. — Ley 16744, 19-10-1965.“ To se pravi, odkritje je imelo uraden značaj, kjer je predsednika Argentine zastopal tajnik za kulturo in britansko vlado sir Drake. Škotska godba je zaigrala na svoje gajte in prostor je bil okrašen z argentinskimi in angleškimi zastavami.

Tako mali in veliki narodi tekmujejo, kako bi povezali prijateljstvo med njihovimi narodi in Argentino, ki jim je nova domovina. Martín Fierro postaja najmočnejša duhovna vez med narodi: eni ga darujejo v svojem jeziku Argentini in Argentina ga sprejema z zahvalo in priznanjem — včasih prej, včasih pozneje...

Armenci so petdeset let uživali gostoljubje Argentine, da so mogli izkazati svojo hvaležnost s prevodom, ki smo ga mi Slovenci napravili že v prvem petletju imigracije. Toda 15 let že čakamo na izdajo, ki bi mogla slovensko ime med Argentinci popularizirati na način, ki bi Argentincem najbolj ugajal: s slovenskim Martinom Fierrom...

Ko imamo prevod, je zdaj le eno potrebno: izdati ga... Kako?

In to je zdaj vprašanje.

SLOVENSKA GLEDALIŠKA KNJIŽEVNOST

Septembra 1965 so izšli v Ljubljani kar trije zvezki edine gledališke knjižne zbirke „ki jo izdaja Mestno gledališče v Ljubljani. Prvi zvezek je knjiga nedavno umrlega igravca in režiserja Jožeta Tirana „Umetniško pripovedovanje“. Kakor da bi slutil svojo bližnjo smrt, je zbral in dopolnil svoja teoretična razmišljanja o predmetu, ki mu je bil vse življenje najbližji in je zanj tudi mlad shiral. Janko Traven je tudi zapustil posmrtno delo „Pota slovenskega gledališča“. Dolga leta je pripravljala zgodovino slovenskega gledališča in je nekaj razprav objavil že red smrtjo. Nova knjiga pa podaja celotni avtorjev pogled na dosedanji razvoj slovenskega gledališča (bliža se namreč stoletnica ustanovitve Dramatičnega društva v Ljubljani). Do-

— Na slavističnem oddelku ljubljanske univerze so v letošnjem poletju priredili Seminar slovenskega jezika, literature in kulture, namenjen tujim slavistom. Prišli so slavisti iz več držav, zlasti iz ZDA. Predavali so: dr. Sveztozar Ilešič, Slovenija in njene pokrajine; prof. dr. Fr. Zwitter, Nekaj vidikov slovenske novejšje politične zgodovine; dr. Sergej Vilfan, Etnografski pogledi na razvoj slovenske družbe; dr. Nace Šumi, Profil slovenske umetnosti; dr. Dragotin Cvetko, Razvoj slovenske glasbe; dr. Boris Pater-nú, Razvoj slovenske literature; prof. dr. Franc Bezljaj, Položaj slovenskega jezika med drugimi jeziki; prof. dr. Tine Logar, Pregled zgodovine slovenskega jezika; dr. Tine Logar, Slovenski dialekti; prof. dr. Franc Bezljaj, Leksikalni fond slovenskega jezika; dr. Jože Toporišič, Struktura slovenskega jezika; dr. Franc Zadravec, Slovenska poezija XX. stoletja; dr. Breda Pogorelec, Razvoj slovenskega književnega jezika; dr. Boris Paternu, Sodobna slovenska poezija (Predavatelj je obravnaval samo poezijo, ki je izšla v Sloveniji).

— Herbert von Karajan uživa danes sloves dirigenta na vrhovih slave in uspehov. Verjetno je po Toscaniniju zasedel njegov prestol. Letos je pa v Parizu doživel delen neuspeh z izvedbo Brucknerjeve Osme simfonije. Prvi del koncerta je zajemal Mozartovo 26. simfonijo in je bil Karajan sprejet navdušeno, drugi del pa je bil posvečen Brucknerju in so izvajali Osmo, ki traja celih devdeset minut. Kritiki so se čudili, zakaj je Karajan izbral to delo, ki ne spada med najboljše Brucknerjeve stvaritve. Nazadnje so najbolj ploskali sladokusci, ostala publika pa je ostala zelo hladna, česar Karajan ni vajen.

dana je tudi bibliografija. Tretja knjiga pa so Spomini Pavla Rasbergerja, enega najstarejših živih slovenskih gledaliških umetnikov, ki je — kajpakda kot otrok nastopal na odru ljubljanske opere že v letu 1892. Pisatelj ne podaja samo svoje poti, ampak slika tudi ljudi in čas, to je, kako je rasel.

Proti koncu leta bosta v isti zbirki izšli še dve deli: Smiljana Samca satirični verzi o igravstvu in igravcih in sicer pod naslovom „Mimogrede“ in bo knjigo ilustriral Borut Pečar. Bratko Kreft pa je zbral gledališke eseje pod naslovom „Gledališki fragmenti“.

Kot zaključek zbirke pa pripravljajo Mirko Mahnič, Vasja Predan in Drago Makuc daljšo študijo o povojni slovenski drami.

— Narodna in univerzitetna knjižnica v Ljubljani je izdala XIV. in XV. letnik Slovenske bibliografije (372 in 390 strani). XIV. letnik zajema leto 1960 in navaja 6722 enot, XV. za leto 1961 pa 7452 enot. Dodano je kazalo strok in seznam vseh avtorjev. Vestno delo je opravil bibliografski oddelek Narodne in univerzitetne knjižnice v Ljubljani in ga vodil slavist Logar s sodelovanjem Ančke Posavec in Štefke Bulovec.

— Mohorjeva družba v Celju je izdala knjigo Nika Kureta „Praznično leto Slovencev“ s podnaslovom „Starosvetne šege in navade“. To je prva knjiga celotne zbirke in nosi naslov „Pomlad“. Avtor pravi v uvodu, da bo skušal znanstveno natančno, a hkrati poljudno prikazati bogastvo staroslovenskih šeg in navad ob praznovanjih skozi vse leto.

— Cankarjeva založba je izdala drugi del Dantejeve pesnitve Božanska komedija. Vice. Založba je hotela tako proslaviti 700 letnico pesnikovega rojstva. Dante je genij ne samo srednjeveške katoliške italijanske, ampak svetovne književnosti. „V pesnitvi so našle svoj odmev ljubezenske sanje poeta in filozofski ter verski pogledi njegovega časa... pesnitev umetnika, ki je užival grenki kruh izgnanstva in ki so mu po smrti oboževalnega cesarja propadle poslednje nade, da se bo truden spočil v domačem kraju.“ Vice, kot že prej Pekel, je prevedel pesnik Alojz Gradnik. Uvod in omembe v to izdajo pa je napisal Niko Košir.

— Leta 1953 je v New Yorku umrl Thomas Dylan, verjetno vrh angleške poezije našega stoletja. Cankarjeva založba v Ljubljani je v zbirki Bela krizantema izdala prevod njegove pesniške zbirke „Praprotni grič“. Zbirko je zbral in uredil Jože Udovič, opremil pa jo je Matjaž Vipotnik.

— Slovenska Matica pripravlja izdajo zbirke novel Miška Kranjca. Pisatelj se je spet vrnil v prekmurski svet. Zbirka „Ukradena ljubezen“ bo podoba tragedije kmečkega ljudstva, ki se mora trgati z domače grude in se zaradi novih razmer seliti v mesta in industrijska središča.

— Državna založba Slovenije pripravlja izdajo Stendhalovega romana „Armance“. Knjiga bo izšla v zbirki Kiosk.

— Varšava ima novo gledališče. Teater Wialki, kot se imenuje, so slovesno otvorili ob koncu novembra. Gledališče stoji na istem mestu, kot je bilo prejšnje, med vojno porušeno. Prostora ima za 2000 tisoč gledavcev. Odrske in akustične naprave so najmodernejšje. Poleg glavne pa je v gledališču še manjša dvorana za komorno gledališče, na tudi prostori za baletno in nevska akademijo. Novo operno gledališče bo umetnostno vodil sloviti dirigent Witold Rowicki.

— Nemško znanost o Afriki je začel Heinrich Barth, čigar stoletnico rojstva so v Berlinu slovesno proslavili. Sklenili so podeliti posebno znanstveno nagrado v višini 5000 mark (1250 dolarjev) za najboljšo delo iz afriške etnologije. Letos je nagrado prejel dr. Eike Hildebrand za študijo o nastirskem plemenu Gala v Abesiniji. Ker se študij razteza na vso Abesinijo, je abesinsko cesarstvo s tem dobilo novo veliko delo o svoji zgodovini in razvoju.

— Celotni glasbeni opus Franca Schuberta bo izšel v osmih serijah. Vse serije so že pripravljene. Izdal je omogočilo posebno mednarodno združenje ljubiteliev Schubertove glasbe. V sedmih zbirkah so vsa glasbena dela, v osmi Supplement, pa bo zajeto vse, kar bi morebiti v prejšnjih sedmih izpadlo. Vzvodredno pa izhajajo kritične študije in analize posameznih kompozicij. Tako bo ta izdaja res prava zakladnica za študij klasične glasbene romantike.

GLAS po splošnem mnenju zadovoljivo opravlja svojo nalogo in je postal svojstven in edinstven obveščevalec slovenskih narodnih in kulturnih problemov iz domačega in vsega sveta. Naročnikom je plačilo vračunano v naročnico, prijateljem in znancem pa ga pošiljamo, da bi se navdušili zanj in se nam priključili kot naročniki rednih izdaj. Dokler pa tega še ne morejo, pa naj darujejo primeren znesek v tiskovni sklad.

GONCOURTOVA NAGRADA

Največja vsakoletna francoska literarna nagrada nosi ime po obeh bratih Goncourt, ki sta v oporoki ob koncu 19. stoletja volila, takrat res izredno visoko vsoto 500 frankov, ki naj se vsako leto podeli za najboljšo delo pisatelja novinarja. Pred prvo svetovno vojno je bilo 5 tisoč frankov lepa vsota. Poleg tega je dodelitev nagrade zelo dvignila prodajo knjige, ki je bila nagrajena. Avtor je mnogo zaslužil še pri naslednjih nakladah. Neredko si je nagrajeni pisatelj že ob nastopu z nagrado toliko pomogel, da je lahko zložno živel vse življenja. Pozneje se je marsikaj spremenilo. Goncourtovo nagrado je podeljevala posebna akademija z istim imenom. Vsakoletna podelitev priznanja ob koncu novembra je bila največja senzacija. Založbe in avtorji so se potegovali za nagrado, le vsota je ostala ista in jo še danes podeljujejo v znesku 5 tisoč starih, ne novih frankov, kajti obresti Goncourtove rente ne dopuščajo povišanja. Tudi se je že zgodilo, da člani žirije niso imeli vedno zanesljive roke pri izbiri in tako se je namerilo, da je s podelitvijo te nagrade na nebu zasijal meteor, ki je res ostal samo meteor, ker nikoli pozneje ni avtor ničesar več napisal (Colin).

Pred 45 leti je akademija Goncourt odkrila francoskemu svetu in s tem svetovni literaturi enega največjih genijev našega stoletja: nagrado so podelili Marcelu Proustu za zbirko romanov "A la recherche du temps perdu". Verjetno se je s tem začela nova doba romana, ki se še ni končala. Takrat se je zmotil celo André Gide, ki Proustovih del ni hotel založiti.

Proust je načel dobo, ko se je uvažala analiza človekovega bivanja v času in prostoru. Dasi je zgodaj umrl (star je bil komaj 50 let), je zapustil cel niz stvaritev pod gornjim naslovom, nekatere rokopiše pa so odkrili šele pred nekaj leti (Jean Santeuil).

22. novembra letos pa je Goncourtova akademija podelila nagrado pisatelju-novincu Jacquesu Borelu za roman "L'adoration", ki je po skoraj pol stoletju pravo nadaljevanje Prousta. Roman je avtobiografsko delo. Zgodba se začne s pisateljevim rojstvom leta 1925 (seveda gre za zgodbo o materi) in se potem nadaljuje skozi čas in prostor vse do zadnjih let pred koncem rokopisa. Kritika poudarja, da je roman trdno zgrajena umetnina in da je avtor ob sebi povečal lik svoje matere do novih, doslej neznanih razmerij. Roman obsega 600 strani in je izšel v založbi Gallimard, ki je s to knjigo spet dosegla poseben uspeh, saj njene izdaje že nekaj let sem prejema Goncourtovo nagrado.

Medtem ko glasujejo dopoldne za Goncourta — letos so glasovali štirikrat in Borelov roman je pri zadnjem glasovanju zmagal s 6 glasovi proti štirim — pa v istem hotelu pariški časnikarji podelijo literarno nagrado Renaudot, ki si je že priborila sloves druge najbolj znamenite francoske literarne nagrade. Letos jo je prejel Georges Perec za roman "Les choses". Avtor je star komaj 29 let. V tem svojem prvem romanu popisuje življenje mladega zakonskega para, ki noče več študirati, pa se vrže v boj za pridobivanje bogatije, to je množice predmetov. Res je uspeh popoln, ker je dom poln

največjega razkošja in tekma z razkošjem se nadaljuje tako daleč, da sta nazadnje oba zakonca pravi žrtvi neizmerne obilice "predmetov" in so res "les choses" zmagale. Roman je pisan duhovito in z veliko kupo humorja.

— Cene in Iliana Kopčavar sta sta pri Državni založbi v Ljubljani izdala knjigo: Kako je prav. Obsega 180 strani in je namenjena predvsem praktični uporabi. Avtorja sta se pri sestavljanju zavedla, da s kulturo našega jezika danes ne moremo biti zadovoljni. Redki so namreč v domovini mladi izobraženci, ki resnično obvladajo jezik, poznajo njegovo zgradbo in se znajo izražati logično v duhu slovenskega jezika in brez večjih napak. In vendar je kultivirana materinščina zrealo splošne človekove omike in njegove duhovne usmerjenosti. Knjiga ima dva dela: prvi posreduje v strnjem povzetku temeljna pravorečna načela ter najnujnejša pravopisna pravila, drugi del pa nudi slovarček slovenskih besed, ki nam v dnevnem življenju najbolj služijo, a jih iz raznih vzrokov napačno pišemo.

— Letos je Nemčija slavila desetletnico smrti pisatelja Thomasa Manna. Izven Nemčije je bila največja prireditelj v Atenah, kjer so organizirali posebno razstavo Mannovih rokopisov.

ČEŠKI PREGLED JUGOSLOVANSKE KNJIŽEVNOSTI

Praški PEN klub je izdal zelo kompleten pregled prevodov jugoslovanskih književnosti v češčino in slovaščino. Publikacija je izšla za kongres na Bledu in to v francoščini ter je uvod napisal v francoščini in angleščini dr. Anton Berkopec, ki je že več let profesor za slovensko književnost na praški univerzi. Vendar se publikacija omejuje samo na leta 1945-1965. Tako je v teh letih s presledkom med 1948-1955, ko je nastal spor s Kominformom, izšlo 130 prevodov iz srbske in hrvaške književnosti ter 50 iz slovenščine. Pri tem pa obžaluje, da so v Pragi čisto pozabili na najmlajšo književnost — macedonsko. Bibliografija prinaša na posebnih prilogah slike Iva Andrića, Miroslava Krleža in Jakčev portret Otono Župančiča.

Pregled navaja, da je med prevedenimi slovenskimi deli v češčino in slovaščino na prvem mestu Ivan Cankar, za tem pa slede Anton Ingolič, Bratko Kreft in Prežihov Voranc.

ZALOŽBA SLOVENSKE KULTURNE AKCIJE

RAMON FALCON 4158

BUENOS AIRES

milan komar
pot iz mrtvila

Vsebinska

S TOKOVI PROTI TOKOVOM — KORENINE KAČURSTVA — BORBA
IN LJUBEZEN — POT IZ MRTVILA — PREPROSTOST IN POENOSTAV-
LJANJE — PRAVICA DO DRUGAČNOSTI — KRATKI ESEJI

Cena v Argentini 250 pesov

Strani 117

Knjigo lahko kupite v pisarni Slovenske kulturne akcije ali v Dušnopastirski pisarni, na Ramón Falcón 4158, in pri vseh poverjenikih S.K.A.

CORREO
ARGENTINO
SUC. 6

TARIFA REDUCIDA

CONCESION 6228
R. P. I. 847847

N A R O Č N I K I

naših knjižnih izdaj bodo začeli kmalu prejemati drugo knjigo novega, to je IX. letnika in sicer Ivana Hribovska P E S M I. Pred kratkim so dobili prvi zvezek (tri številke) naše revije MEDDOBJE, ki je obsegal 200 strani. Zato lepo prosimo vse, da nam po možnosti nakažejo naročnino, če tudi samo v obrokih, da bomo zmogli pohiteti in čimprej kriti obveze, ki v tem inflacijskem času povzročajo toliko težav. Za vse se najlepše zahvaljujemo! Mnogi prijatelji in znanci prejema tudi GLAS na ogled in brezplačno. Zelo bodo olajšali delo pri listu in okrepi vseh in namene lista, če bodo namesto naročnine poslali, če tudi skromen prispevek za sklad GLASA!

PRED IZIDOM:

Ivan HRIBOVŠEK
P E S M I

TISKA SE:

Karel Mauser
LJUDJE POD BIČEM
III. del
nad 400 strani

V PRIPRAVI:

MEDDOBJE, IX, 4-6
160 strani

— Razkranjanje slovenščine se v domovini nadaljuje. Konec novembra se je nad tem dejstvom zgrznila nedeljska izdaja dnevnika Delo, glasila partije, ko je opozorila na vedno hujše maličenje slovenskega jezika. List ima sicer že dalj časa posebno rubriko za pobijanje najhujših napak in jo urejuje tankovestni pisatelj Janez Gradišnik, toda njegovih navstev se le malokdo drži, dopisniki in uredniki lista po najmanj. Čitatelj Jože Župančič je poslal listu pismo, kjer pravi, da je „vsa navlaka“ z juga v slovenščini že načela njene zdrave korenine in pozdravlja nasvet čitatelja Emila Gabrovska, naj bi odgovorni organi segli po edino učinkovitem sredstvu — zakonu o varstvu slovenskega jezika. Ne pove pa, kakšen bi naj bil zakon in kako

naj bi se zavarovalo njegovo izvajanje, ko je danes dotok z juga že tolik, da je na ljubljanskih ulicah slišati več srbohrvaščine kot pa slovenščine.

— Graška revija „Steirische Berichte“ je posvetila svojo 90 strani obsegajočo številko svojim južnim sosedom — Slovencem. Uvodničar pravi, da je v našem stoletju vidno, kako je doba nacionalističnega in šovinističnega mišljenja zamrla. Ljubljanski listi dodajajo komentar, kjer opozarjajo, da bi bilo pravi, če bi se to že sedaj pokazalo npr. na Koroškem.

— Dolegoletni bivši urednik glasila HSS „Hrvatski dnevnik“ in po blejskem sporazumu državni podtajnik v zunanjem ministertvu dr. Ilija Jukić je izdal svoje spomine pod naslovom: Počledi na prošlost, sedajšnjost i bodočnost hrvatskog naroda. Cena knjige je 6 dolarjev.

— Slovenski visokošolski dom „Korotan“ je zgrajen do strehe in bi naj bil do jeseni 1966 tudi že popolnoma opremljen in sposoben za sprejem stalnih gojencev.

— Ko je izšla prva številka „Bogoslovnega vestnika“ v Ljubljani, je bila ugodno sprejeta in bo te dni izšla druga številka.

— Sedemdeset let je dočkal p. Odilo Hanjnsček, ki se je zaradi bolezni vrnil iz Avstralije v Lj. Od rojakov se je v Avstraliji poslovil z besedami: „Na svidenje v vicah in potem v nebesih.“ Agilnemu verskemu in tudi prosvetnemu delavcu želimo okrevanje in še mnogo srečnih let!

— Državna založba Slovenije bo izdala Krajevni leksikon Slovenije. Sedanji — Krajevni leksikon dravske banovine — je izdala leta 1937 Zveza za tujski promet v Ljubljani. Ne vsebuje pa notranjskih in primorskih krajev, ker so bili pod Italijo. Novi leksikon bo uredil dr. Roman Savnik. Izšel bo v treh ali štirih knjigah. Gradivo za prvo knjigo bo zbrano do konca leta 1966.

— Slovensko gledališče v Trstu slavi letos dvajsetletnico svojega delovanja. Enak jubilej slavi tudi tržaška Glasbena matica.

— Slovenj Gradec ima Sokličev muzej in v njegovi sestavi so odkrili posebno sobo Frana Ksverja Meška.

— Ljubljanska Drama se je vrnila s tritedenskega gostovanja po Poljski in češkoslovaški.

— Letošnjega petega kongresa slavistov v Sarajevu se je udeležilo nad 400 delegatov (o usodi

slovenskega jezika na kongresu poročamo na drugem mestu). Vzpo- redno pa je bil tudi kongres zgodovinarjev iz cele države in je bilo na njem 500 delegatov.

— Uredniki kulturnih rubrik pri listih v Jugoslaviji so si ustanovili posebno organizacijo kulturnih novinarjev.

— Slovenski muzikolog dr. Dragotin Cvetko je bil izvoljen za prvega podpredsednika Mednarodnega instituta za primerjalno muzikologijo.

— Za vstop na medicinsko fakulteto v Ljubljani so zaradi prevelikega dotoka uvedli sprejemne izpite. Lets se je prijavilo 400 kandidatov, ki so morali opraviti izpit iz naravoslovja in enega svetovnega jezika. Pred izpitom so jih pregledali tudi psihologi ljubljanske univerze. Končno je fakulteta sprejela 131 kandidatov na medicinskem oddelku in 40 za stomatološki.

— Ljubljanska arhitektura je letos uvedla sprejemne izpite za nove kandidate ob vstopu v prvi letnik. Objavili so potem, da jih je od 163, imelo pogoje za študij samo 109, a da bi bilo najprimernejše, če bi jih sprejeli samo 30 do 40, ker bi to število ustrezalo slovenskim potrebam po diplomiranih arhitektih. Rednih študentov pa je dosedaj že nekako nad 600.

— Založba Aufbau — Verlag v vzhodni Nemčiji je izdala prevod Cankarjeve proze. Knjiga obsega čez 500 strani, prevod pa je oskrbel Alfred Jannichen, lektor srbohrvaščine na univerzi Humboldt v Berlinu.

OTROKOM

boste nudili največ lepoga in koristnega veselja, če jim boste izbirali darila med slovenskimi knjigami. Bližajo se prazniki otroškega veselja in vse stariše vabimo, da izbero

DARILA

med mladinskimi knjigami naše založbe. Zlasti priporočamo delo Mirka Kunčiča: GORJANČEV PAVLEK in prevode PRAVLJIC pesnika Puškina, kakor jih je pripravil in pri SKA izdal Tine Debeljak.

**SLOVENSKA KNJIGA JE
NAJCENEJŠI IN NAJLEPŠI DAR**